שלש חצירות של שני בתים [א] ואמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכה כרבי שמעון ומאן פליג עליה רבי יהודה והא אמרת רבי יהודה ור"ש הלכה כרבי יהודה ומאי קושיא דילמא הכא נמי היכא דאיתמר איתמר היכא דלא איתמר לא איתמר אלא מהא דתנן [ב] המניח את ביתו והלך לשבות בעיר אחרת אחד נכרי ואחד ישראל אוסר לבני חצירות [א] דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר אינו אוסר רבי יוסי אומר נכרי אוסר ישראל אינו אוסר מפני שאין דרך ישראל לבא בשבת רבי שמעון אומר אפילו הניח את ביתו והלך לשבות אצל בתו באותה העיר אינו אוסר שכבר הסיח דעתו ואמר רב חמא בר גוריא אמר רב [ג] הלכה כר"ש ומאן פליג עליה ר"י [ה] והא אמרת רבי יהודה ור"ש הלכה כרבי יהודה ומאי קושיא דלמא הכא נמי היכא דאיתמר איתמר היכא דלא איתמר לא איתמר אלא מהא [ד] דתנן וזהו שאמרו העני מערב ברגליו רבי מאיר אומר אנו אין לנו אלא עני רבי יהודה אומר אחד עני ואחד עשיר לא אמרו מערבין בפת אלא להקל על העשיר שלא יצא ויערב ברגליו [ה] ומתני ליה רב חייא בר רב אשי לחייא בר רב קמיה דרב אחד עני ואחד עשיר ואמר ליה רב סיים בה נמי הלכה כרבי יהודה תרתי למה לי והא אמרת ר"מ ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה ומאי קושיא דילמא רב לית ליה להני כללי אלא מהא [ו] דתנן [א] היבמה לא תחלוץ ולא תתייבם עד שיהו לה שלשה חדשים [ב] וכן שאר כל הנשים לא ינשאו ולא יתארסו עד שיהו להן שלשה חדשים אחד בתולות ואחד בעולות אחד אלמנות ואחד גרושות אחד ארוסות ואחד נשואות ר' יהודה אומר נשואות יתארסו וארוסות ינשאו חוץ מארוסה שביהודה מפני שלבו גס בה ר' יוסי אומר כל הנשים יתארסו חוץ מן האלמנה מפני האיבול [ז] ואמרינן רבי (אליעזר [ב]) לא על לבי מדרשא אשכחיה לרבי אסי דהוה קאים אמר ליה מאי אמור בבי מדרשא אמר ליה הכי אמר רבי יוחנן הלכה כרבי יוסי מכלל דיחידאה פליג עליה אין [ח] והתניא [ג] הרי שהיתה רדופה לילך לבית אביה או שהיתה לה כעס עם בעלה או שהיה בעלה זקן או חולה או שהיתה היא חולה עקרה זקנה קטנה ואיילונית ושאינה ראויה לילד או שהיה בעלה חבוש בבית האסורין והמפלת לאחר מיתת בעלה כולן צריכין להמתין ג' חדשים דברי ר"מ רבי יוסי מתיר ליארס ולינשא [ג] מיד למה לי והא אמרת ר"מ ורבי יוסי הלכה כר' יוסי ומאי קושיא דלמא לאפוקי מדרב נחמן אמר שמואל דאמר [ט] הלכה כרבי מאיר [י] בגזירותיו אלא מהא [כ] דתניא [ד] הולכין ליריד של נכרים ולוקחים מהן בהמה ועבדים ושפחות בתים שדות וכרמים וכותב ומעלה בערכאות שלהן מפני שהוא כמציל מידן [ה] ואם היה כהן מטמא בחוצה לארץ לדון ולערער עמהן וכשם שמטמא בחוצה לארץ כך מטמא בבית הקברות בית הקברות ס"ד טומאה דאורייתא היא אלא [ל] בבית הפרס דרבנן ומטמא לישא אשה וללמוד תורה אמר רבי יהודה אימתי בזמן שאין מוצא ללמוד אבל מוצא ללמוד לא יטמא ר' יוסי אומר [ו] אף בזמן שמוצא ללמוד נמי יטמא לפי שאין

הכי גרסינן רבי יוסי מתיר ליארס ולינשא מיד ואין להאריך כאן [ז]:

והכליס

שלש חצירות. לקמן בכלל מערבין (דף נט.) וקאמר ר' יהודה עיר של רבים ונעשית של יחיד שנתמעטו אוכלוסיה מעבור ברחובותיה ס' ריבוא ולא דמיא השתא לדגלי מדבר אין מערבין את כולה יחד אלא אם (א) שייר חוצה לה כ' דיורין שלא יערבו עמה למיהוי היכר לעיר של רבים דלא ליערבו כולה אלא מבואות מבואות ר"ש אומר דיו לשייר ג' חצירות של ב' ב' בעלי[ד] בתים: אוסר. על בני חצירו שלא יוציאו מבתיהן לחצר מפני שיש לו רשות בחצר ואע"פ שאינו בעיר אוסר עליהן אם לא עירב קודם שהלך: רבי יהודה אומר אינו אוסר. הואיל ואינו בעיר: נכרי אוסר. אף על פי שאינו בעיר שהרי יכול לבא ואין זה (ב) היסח מן הלב אבל ישראל משהלך מכאן ולא בא מערב שבת הסיח לביתו מלבו כל השבת שהרי לא יצא הלכך כמאן דלית ליה להך דירה בעלים דמי: לשבות אצל בתו. מאמש אפילו באותה העיר: רבי יהודה פליג עליה. דאמר בעיר אחרת אינו אוסר הא באותה העיר אוסר ורבי יוסי נמי פליג עליה אלא חד מינייהו נקט: זהו שאמרו. בפירקין היא (דף מט:): אנו אין לנו. שיכול לקנות שביתה ברגליו בלא עירוב פת אלא עני כלומר מי שהוא בדרך ואין עמו פת: אחד עשיר. היושב בביתו אם רצה לילך בעצמו ולהחשיך שם על התחום קונה לו שביתה: שלא יצא. מפני הטורח ויערב ברגליו אלא התירו לשלוח עירוב בפת ע"י שלוחו: ומתני ליה רב חייא בר אשי. למתני' לחייא בר רב קמיה דרב: אחד עני ואחד עשיר. מילתיה דרבי יהודה: למה ליה. למיפסק הלכה כרבי יהודה (ג) דרבי מאיר פליג עליה הא כיילת לעיל דהיכא דלא איתמר הלכה לא כמר ולא כמר עבדינן כרבי יהודה: רב לית ליה להני כללי. ומשום דרב לית ליה קאמרת ליתנהו והא ר' יוחנן קאמר להו והלכה [ה] כר' יוחנן: היבמה לא תחלוץ. בתוך ג' חדשים למיתת בעלה ומפרש טעמא ביבמות [ל] שמא מעוברת היא וחליצת מעוברת אינה חליצה וא"ת תחלוץ בתוך ג' ותמתין עד לאחר ג' שאם תמצא מעוברת אינה צריכה חליצה אם תלד וולד של קיימא ואם לא תמצא מעוברת אינה צריכה חליצה אחרת ואם תלד וולד שאינו של קיימא תחלוץ פעם שניה שמא יהא וולד של קיימא ואינה חליצה לאוסרה לכהונה ונמצא מצריכה כרוז לכהונה וליצרכה דלמא איכא דהוי בחליצה ולא הוי בהכרזה וסבר שרו חלוצה לכהן: ולא תתייבם. שמא מעוברת היא ונמצא בא על אשת אחיו שיש לה בנים והרי היא עליו בכרת אבל לאחר שלשה דניכר בה שאינה מעוברת או תחלוץ או תתייבם: שאר כל הנשים כו'. שמא תלד בתוך תשעה למיתת בעלה ספק בן תשעה לראשון ספק בן שבעה לאחרון ובעינן הבחנה כדאמרינן ביבמות (דף מב.) שמא ייבם אשת אחיו מאמו ועוד יש איסורין הרבה: ולא יתארסו. דגזור רבנן אירוסין אטו נשואין: אחת בתולות כו'. מפרש התם (שם:) אחת שניסאו לזה כשהן בתולות ואחת שניסאו לזה כשהן בעולות שנתאלמנה או נתגרשה מבעלה זה בין מן האירוסין בין מן הנשואין צריכות להמתין אחר הגט או אחר המיתה ג' חדשים: אחת ארוסות. אף על גב דארוסה לא בת עיבורי היא גזור רבנן ארוסה אטו נשואה: דברי ר"מ לא גרסי' אלא סתמא היא: יתארסו. מיד[ו] דהא לא מיעברא משני תוך ג' ואם תלד בתוך ט' ודאי דראשון הוא דאי מאחרון בן ששה הוא ולא חיי: והארוסות. שנתאלמנו או שנתגרשו מן האירוסין ינשאו מיד דהא לא מיעברא מראשון: חוץ מן הארוסה שביהודה. שהיו רגילין ליחד חתן וכלה קודם כניסתן לחופה כדאמרינן בכתובות (דף יב.): גס בה. רגיל בה ומכירה ומרוצה לו: כל הנשים יתארסו. אתנא קמא פליג דאסר אפי' ליארס ואדרבי יהודה פליג דשרי ארוסה לינשא: חוץ מן האלמנה מפני האיבול. שאסורה ליארס כל ימי[ז] אבלה אבל גרושה תיארס מיד: הלכה כר' יוסי. דמתיר ליארס מיד: ואמרינן מכלל דהך סתמא דתני לעיל אחת ארוסות ואחת נשואות יחידאה היא: והתניא. בניחותא: רדופה לילך לבית אביה. תדירה לדור בבית אביה בעיר אחרת ואינה רגילה עם בעלה: חולה. ואינה מקבלת טורח תשמיש: עקרה. מחמת מזל שכבר ניסאת לג' בני אדם ולא ילדה להן והוחזקה עקרה[מ]: איילונית. ממעי אמה ויש לה סימנין שאין לה שערות ולא דדין[י] ולשון איילונית דוכרניתא כאיל זה[ס] שאינו יולד[פ]: ושאינה ראויה לילד. מחמת משקה סם: דברי ר"מ. אלמא ר"מ הוא דגזר בהאי דפשיטא לן דאינה מעוברת וה"ה לארוסה: ולמה ליה. לר' יוחנן למימר הלכה כר' יוסי דהא איהו גופיה כייל לעיל ר"מ ורבי יוסי הלכה כר' יוסי אלא ש"מ לא אמר ר' יוחנן להני כללי אלא הנך אמוראי אמרינהו מנפשייהו: ומאי קושיא דלמא. אע"ג דכיילינהו ר' יוחנן איצטריך ליה למיפסק בהא משום דהוה רבי מאיר מחמיר ואמר שמואל הלכה כרבי מאיר בגזירותיו בכל מקום שהחמיר ואתא רבי יוחנן לאפוקי לדשמואל מיהא דבהא הלכה כרבי יוסי: ליריד. שוק הנקבע ליום חג של עובדי כוכבים ולוקחין מהן בתים ושדות מפני שממעיטן[צ] אי נמי משום ישוב א"י[ק]: בהמה ועבדים ושפחות. מפני שמכניסן לקדושה[ר]: ומעלה. השטר: בערכאות שלהן. לפני דייניהן לחתום ואע"פ שהוא חשיבות להן ואיכא למיחש דלמא אזלי ומודו אפ"ה שרי[ק]: מפני שהוא כמציל מידם. שלא יחזור העובד כוכבים ויערער על המכירה: בית הקברות ס"ד. הא עבר בלאו: שאינו מוצא ללמוד. בארצו: שלא

עין משפט נר מצוה

לח א מיי' פ"א מהל' יבום הלכה יט סמג עשין כב טוש"ע אה"ע סי' קסד ס"א וסי' יג ס"ג:

לט ב ג מיי' פי"א מהל' גירושין הל' יח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' יג סעיף א:

מ ד מיי' פ"ט מהל' ע"ז הלכה יד סמג לאוין מח טור ש"ע י"ד סי' קמח סעיף ג [וברב אלפס הלכות טומאה דף סה.]:

מא ה ו מיי' פ"ג מהל' אבל הלכה יד סמג לאוין רלג טור ש"ע י"ד סי' שעב סעיף א [וברב אלפס שם]:

רבינו חננאל

ג' חצרות של ב' בתים כו' ופרקינן כדפרקינן לעילא. **ואקשינן מהא דתנן ר"י אומר אחד עני** ואחד עשיר לא אמרו מערבין [בפת] אלא להקל על העשיר שלא יהא צריך לצאת ולערב ברגליו ומתני ליה רב חייא בר אשי לחייא בר רב קמיה דרב אחד עני ואחד עשיר וא"ל רב אתניה הלכה כר' יהודה כלומר קבעה במשנתנו הלכתא כר' יהודה. ואי איתא להא דר' יוחנן למה ליה למתנייה במתני' אע"ג דלא תנא הא ידוע דהלכתא כר' יהודה דהא ר' מאיר פליג עליה ודחינן דלמא רב פליג על ר' יוחנן ואמר ליתנהו להני כללי ורב ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן **אלא מהא דתנינן היבמה לא תחלוץ** ולא תתייבם עד שיהו לה ג' חדשים וכן שאר כל הנשים לא ינשאו ולא יתארסו עד שיהו להן ג' חדשים אחד בתולות ואחד בעולות אחד אלמנות ואחד גרושות כו' ר' יוסי אומר כל הנשים יתארסו חוץ מאלמנה מפני האיבול. וא"ר (יוסי) [אסי] א"ר יוחנן הלכה כר' יוסי ואמר מכלל דיחיד פליג עליה אין והתניא הרי שהיתה רדופה לילך לבית אביה או שהיתה לה כעס מבעלה או שהיה בעלה זקן או חולה או שהיתה [היא] חולה או קטנה או איילונית או עקרה או זקנה שאינה ראויה לילד והמפלת לאחר מיתת בעלה צריכה להמתין ג' [חדשים] דברי ר"מ ר' יוסי מתיר לארס ולהנשא מיד. למה ליה לר' יוחנן למימר הלכה כר' יוסי והא ר' יוחנן הוא דאמר ר' יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי וכ"ש ר"מ ור' יוסי שהלכה כר' יוסי אלא ש"מ ליתנהו להני כללי ודחינן (למאי) [ומאן] קשיא ודלמא לעולם איתנהו להני כללי ר' יוחנן לא אצטריך למימר הכא הלכה אלא כדי לאפוקי מדר נחמן אמר שמואל דאמר הלכה כר"מ בגזירותיו. **והא גזרה היא דגזר עקרה** ואיילונית ומי שאינה ראויה לילד ואפי' המפלת לאחר מיתת בעלה אטו ראויה לילד אתא לדחויי מהא דרב נחמן אמר שמואל ואמר הלכתא כר' יוסי (ופליג) [דפליג] על ר"מ **אלא מהא דתניא הולכין ליריד של גוים** ולוקחין מהן בהמה עד (דמטי) [ומטמא] ללמוד תורה ולישא אשה. אר"י אימתי בזמן שאינו מוצא ללמד בטהרה יטמא [ר"י אומר אף בזמן שמוצא ללמוד נמי יטמא] לפי שאין

מסורת הש"ס עם הוספות

א) [לקמן מט: ס.], ב) לקמן סב: פו. ע"ש, ג) [לקמן פו. ע"ש], ד) לקמן מט: ה) [לקמן נא:], ו) יבמות מא., ז) [שם מב:], ח) כתובות ס: ע"ש יבמות מב: ע"ש תוספ' יבמות פ"ו [ע"ש כמה שינוים], ט) [כתובות נז. ס:], י) [עי' תוס' מלה כו. ד"ה אלא ר"מ ותוס' יבמות לו. ד"ה מי עביד ותוס' ב"ק לו: ד"ה ותכמים ותוס' ב"מ עב. ד"ה קונטין ותוס' ב"ב לד: סד"ה ותכמים ותוס' זבחים קו. ד"ה אר' ותוס' בכורות כח. ד"ה ר"מ], כ) מו"ק יח. ע"ז יג., ל) דף מא., מ) עי' יבמות דף סד., נ) יבמות פ., ס) [כתובות יא.], ע) ע"ז יג., פ) עי' גיטין ח., צ) עי' בכורות ב., ק) עי' ע"ז ו., ר) וביבמות שם האריכו עי"ש מב: תוד"ה ר"י.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שלש וכו' אלא אם כן שייר: (ב) ד"ה נכרי וכו' ואין זה הסיח לביתו מן הלב: (ג) ד"ה למה ליה וכו' כרבי יהודה היכא דר"מ פליג:

גליון הש"ס

גמ' והא אמרת ר"י ור"ש הלכה כר"י. עי' תוס' לקמן דף סה ע"ב ד"ה איקלעו: גמ' בבית הפרס דרבנן ומטמא. עי' בכורות דף כט ע"א תוס' ד"ה היכי אזיל:

ליקוטי רש"י

אוסר. דדירה בלא בעלים שמה דירה. **אינו אוסר.** דלאו שמה דירה. **רבי יוסי.** נמי סבירא ליה דלאו שמה דירה מיהו נכרי אוסר שמא יבא היום. **הסיח דעתו.** הסיח דירת ביתו מלבו [לקמן פו.]. **וזהו שאמרו.** כגון זה שהוא בא בדרך ואין עמו פת דהשתא עני הוא לו התירו חכמים לערב ברגליו בלא פת [לקמן מט:].

[המשך בסוף המסכת]

הגהות וציונים

א] "לבני חצירות" ליתא בכת"י (וכן ליתא במשנה שם), ועי' דק"ס: ב] [צ"ל אליעזר] (גליון): ג] תיבת "ולינשא" ליתא בכמה כת"י (עי' רש"י לעיל ד"ה כל הנשים יתארסו) ועי' תוס' ביבמות מב ע"ב ד"ה רבי יוסי (וראה מהרש"א ומהר"ם): ד] צ"ל של ב' ב' בתים (ותיבת "בעלי" נמחק, מהרש"ל בדפו"ר) וכ"ה בכת"י (ועי' דק"ס): ה] בדפו"ר הנוסח ורב ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן: ו] בדפו"ר נוסף אבל לא ינשאו עד לאחר ג' חדשים דהא לא וכו': ז] בכת"י ודפו"ר כל שלשים יום של אבלה (וע"ע בילקו"מ): ס] בדפו"ר כאיל זכר:

והכלים והאוצרות ששבתו בתוך התחום יש להם אלפים אמה לכל רוח. פ"ה ואפילו הן של הפקר משמע דלא מיבעיא אם יש להם בעלים וקשה דאי יש להם בעלים ואפי' אם נעמידם כגון שהבעלים בעיר אמרת דהשתא לא הוי כרגלי הבעלים ומ"מ בני שביתה הם יותר מן ההפקר ויש להן אלפים אמה לכל רוח מ"מ אין נראה להעמיד כלל בית להם בעלים דבית להם בעלים מה לי תוך התחום מה לי חוץ לתחום ונראה דבשל הפקר אילו והא דנקט תוך התחום לאשמעינן דאפ"ה לא קני שביתת העיר וא"ת ומאי שנא דהכא יש להן אלפים אמה לכל רוח דמשמע ממקומן מדלא קתני כרגלי אנשי העיר וגבי גשמים שסמוכים לעיר הוי כרגלי אנשי העיר כדאמרינן לעיל (דף מה:) וי"ל דהתם אנשי העיר דעתם עליהם דגשמים רדופים לכל בני העיר אבל אורחות דהפקר אם היו ידועים כבר היו זוכין בהן ועוד שמא יש לחלק משום דהתם נסמוכין וקרובין דעתן עליהן והכא נרחוקים אלא שהן בתוך התחום ומיהו נראה דאלפים אמה לאו ממקומן קאמר אלא מן העיר כמו גשמים לעיל דהא מוכח גבי חרס שבין שתי תחומי שבת דלרבי יוחנן (ד) חפצי הפקר שבתוך התחום קונין שביתת העיר אפילו אין דעת אנשי העיר עליהם כמו שאפרש בסמוך[ו] ובריתא דהכא כר' יוחנן בן נורי וליכא למיפרך הא כרגלי אנשי העיר מצטרי ליה כדפריך לעיל[ז] כיון דהזכיר הכא תוך התחום משמע שפיר דאלפים אמה לכל רוח מן העיר קאמר ואף על גב דכייל להו בהדי שואל כלי מן הנכרי ונכרי אם עומד חוץ לעיר מונין לו אלפים ממקומו סתמא דמלתא נכרי בעיר עומד:

דכולה מברכתא כד' אמות דמיא. כדרש פירקא פ"ה והוליכו לעיר אחרת והרי[ח] מוקפת מחיצות משמע דלא חשיב כד' אמות לענין להלך את כולה אלא במוקפת מחיצות דומיא דדיר וסכר והא מברכתא גריך לומר דמוקפת מחיצות הויא ואע"ג דגבי נוחן עירובו בחילן (לעיל דף לב:) פריך חוץ לעיבורה של עיר נמי כיון דאמר רבא הנותן עירובו יש לו ד' אמות וכו' משמע דחוץ לעיבורה של עיר נמי הוי טעמא לפי שנעשית לו כל העיר ועיבורה כמרבע אמות אף על פי שאין שם מחיצה ה"מ לשובת שם או נותן שם עירובו שם לו אלפים אמה לכל רוח ונחשב הכל כד' אמות אפילו חוץ למחיצות כיון שהוא בעיבורה של עיר אבל בגא מחוץ לתחום אינו נחשב כד' אמות בלא היקף מחיצות ואומר ר"י דבעי נמי דתהוי מוקפת לדירה דלא עדיף משבת בחוץ מחיצות שיש לו אלפים אמה לכל רוח אפילו הכי לא חשיב לגביה כמרבע אמות בהיקף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה כדאמר בשבת בחל ונקט[ט] ולריך ליהר בדבר הבא מחוץ לתחום בשביל ישראל זה דשרי לישראל אחר[י] או שבא בשביל נכרי שלא יטולטלו חוץ לד"א בעיר שאין לה מחיצות שמוקפת לדירה:

חרם. לשון מלודות ותרמיס שבין שני תחומי שבת צריך מחיצה של ברזל שלא יעברו מיס של תחום זה לתוך תחום זה דכל מה שבתוך תחום העיר אין קונה שביתה במקומו להיות לו ממקומו אלפים אמה לכל רוח אלא בתר קרתא גרירא כך פי' הקונטו' וכן פר"ת אלא דפי' חרס לשון יס והתרים ה' לשון יס (ישעיה יח) כשמעלה היס שרטון ומתייבש נשאריס נקעים מלאים מיס וחרס הוא נקע מלא מיס וכן פר"ת[יא] חרס לשון חרץ וא"ת אמאי מוקי לה כרבי יוחנן בן נורי הא לרבנן נמי אמר לעיל (מה:) גבי גשמים הסמוכים לעיר דהוו כרגלי אנשי העיר וי"ל דהכא דמיירי מתחום זה לתחום זה בטלה דעתם והוי כחפצי הפקר דאין קונין שביתה לרבנן והוו כרגלי הזוכה אבל לר' יוחנן דקנו שביתה בתוך תחום העיר קונין שביתת העיר אף ע"פ שאין דעת אדם עליהם קונה אבל אין לפרש דלר' יוחנן (ה) קונין שביתה במקומן ומה שלריך מחילה של ברזל היינו כדי להכניסם לעיר לפי שמקלת הנמים רחוקים מן העיר יותר מאלפים אמה דאם כן אמאי נקט בין שני תחומין אפילו אי ליכא עיר שייה לא מצו להכניס מיס לעיר שבתוך לתחום ועוד אפילו מחילה של ברזל לא תועיל להכניסם לעיר מסוף אלפים אמה שהרי בתחלת העיר כלו האלפים של מיס:

חרם שלא מן הכל אדם זוכה ללמוד. אין אדם זוכה ללמוד מכל מלמדיו יש רב שמשנתו סדורה בפיו ושונה לתלמידיו דרך קלרה[כ]: לציידן. מוכה לאחר: סד"א הני מילי. דכיון רבי יוחנן הלכה כרבי יוסי: במתניתין. דדוקא היא: אבל בברייתא. דילמא אימלוך דרבי יהודה לדרבי יוסי ודרבי יוסי לדרבי יהודה: אימא לא. לסמוך עלה להכי צריך למימר הלכה ולעולם אינתהו להני כללי: אלא הכי קאמר. רב משרשיא כו': דהא רב לית ליה להני כללי. כדאמר לעיל מדאיצטריך ליה למימר סייס הא נמי הלכה כר' יהודה: אין קונין שביתה. והרי הן כרגלי כל אדם ואם באו מחוץ לתחום לתוך העיר מותר להולינן לכל רוח: חפצי הפקר. דאיכא למימר ליקנו מנסתייהו אמרי רבנן דאין קונין: חפצי הנכרי דאית להו בעלים. והרי הן כמותן ובעליהן לית להו שביתה דלאו בני שביתה נינהו מיבעיא: (ו) השואל כלי מן הנכרי. וכן עירו הוה: וכן המשאיל לו כלי מערב יום טוב. וקנה שביתה אצל הנכרי בתוך תחום העיר: והכלים והאוצרות. [ז] שנשתמש אומר: יש להן אלפים לכל רוח. ואפילו הן של הפקר וכלי שקנה שביתה אצל הנכרי והחזירו לבעלים ועירבו בעליו למזרח או למערב אין יכול להוליאו מאלפים: לא יזיזם ממקומן. דקנו שביתה במקומן והרי ילאו חוץ לתחום ואין להן אלא מרבע אמות: הא מני. דקתני חפצי הנכרי קונין שביתה ר' יוחנן בן נורי כלומר רבי שמעון בן אלעזר אליבא דרבי יוחנן בן נורי אמר: לעולם סבר רבי יוחנן (ג) חפצי נכרי. כחפצי הפקר והא ר' יוחנן בן נורי[ח]: ושמואל דאמר. לעיל אין קונין כרבנן דאמרי בחפצי הפקר דאין קונין: דיברי. אליס: מברכתא. שם מקום: מחוזא. עיר הסמוכה למברכתא בתוך ד' אלפים ומערבין מזו לזו: למיזבן מינייהו. ולאיתיהו למחוזא ואף על פי שהמיצום הנכרים ממוך לתחום דקסבר חפצי הנכרי אין קונין שביתה: כארבע אמות דמיא. כדתנן[ט] במתניתין הוליכוהו לעיר אחרת או נתנוהו בדיר וסכר כו' ופסקינן לעיל[י] אמר רב הלכה כרבן גמליאל בדיר וסכר וספינה והוא הדין לעיר שיש לה מחיצות: חרם. מלודת דגים ומפסיק בנים בין ב' תחומין של ב' עיירות וחברו מלודים ותרמיס (קהלת ז) וכתיב על כן יזנח לחרמו (חבקוק א) וגדר של קנים הוא: צריך לעשות מחיצה של ברזל. שלא יעברו מיס של תחום זה לתוך תחום זה דכל מה שבתוך תחום העיר אין קונה שביתה במקומו להיות לו ממקומו אלפים אמה לכל רוח אלא בתר העיר גריר ואם הוא בסוף התחום אין יכול לזוז משם ולחוץ ואין בני תחום זה יכולין למלאות מתוך תחום עצמו מפני עירוב מיס של תחום האחר: [ז] ה"ג אי נימא משום דתנו לה כר' יוחנן בן נורי ולהחומרא ואיהו לקולא סבר ומשום דסבירא ליה לקולא כל דתנו להחומרא מחייב עליה. בתמיה אי נימא משום דרבי חייא תני למתניתין כרבי יוחנן בן נורי דאמר חפצי הפקר קונין שביתה בתוך (ג) תחומין ורבי יוסי בר תגינא סבירא ליה כרבנן לקולא דאמרי אין קונין שביתה והרי הן כרגלי כל אדם: מחילה

חשק שלמה על רבינו חננאל א) הדבר פשוט דאסור לבנבוי כרבנו ר"ל אמר אמאי אינטרין סד"א הכ"מ בתמתי אבל בבריתא אימא לא קנין אינו מחיצה ב) [ע' תוס' מגמתו לא: ד"ה מי קאמרן], ג) בילה לא: לעיל לא: מה: לקמן לז:, ד) ע' פסחים ג:, ה) [לעיל מא:], ו) [לעיל מא:], ז) [דף מכ:], ח) ד"ה חרם, ט) דף מה:, י) לעיל טו. לקמן נ:, יא) לעיל דף מ רע"א, יב) [וכ"כ הערוך ערך חרס].

מסורת הש"ס עם הוספות

א) [ע' תוס' מגמתו לא: ד"ה מי קאמרן], ב) בילה לא: לעיל לא: מה: לקמן לז:, ג) ע' פסחים ג:, ד) [לעיל מא:], ה) [דף מכ:], ו) ד"ה חרם, ז) דף מה:, ח) לעיל טו. לקמן נ:, ט) לעיל דף מ רע"א, י) [וכ"כ הערוך ערך חרס].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה השואל וד"ה וכן וד"ה והכלים וד"ה יש להן הכל דיחיד אחד: (ב) ד"ה לעולם סבר ר' יוחנן ב"נ חפצי: (ג) ד"ה ה"ג וכו' מתוך תחומן וכמי יוסי: (ד) תד"ה והכלים וכו' דלר"ש ב"נ חפצי הפקר: (ה) ד"ה חרס וכו' דלרבי יוחנן בן נורי קונין:

ליקוטי רש"י

חפצי הפקר. כלים שאין להם בעלים וחזיקה להן במקום אחד אע"ג שלא נתכוון להן אדם להקנותן שביתה. קונין שביתה. במקומן ואין אדם יכול לטלטלן משם יותר מאלפים לכל רוח ואפילו עירב לגד אחר [לעיל מה:]. שרא להו. המיל לסם [ע"פ מו"ק טז. ברכות סד.]. למיזבן מינייהו. לקנות מהם [ע"פ ב"מ עג: ר"ה ד:].

הגהות וציונים

א) בכת"י נוסף אלא רב משרשיא ליתנהו להני כללי מנא ליה הכי קאמר רב משרשיא הני כללי וכו': ב) בכת"י ובדפו"ר נוסף פירות שעשאום אוצר (ונשמט בדפוסים שאח"כ בטעות, דק"ס): ג) צ"ל והא ריב"נ היא (דפו"ר): ד) [שייך לדף מח ע"א] (גלינן): ה) צ"ל והרי היא מוקפת (באה"מ):

עין משפט נר מצוה

מב א ב מי' פ"ב מהל' ש"ט הלכה י סמג עשין מ טור ש"ע א"ח סימן תמ: מג ג מי' פנ"ו מהל' שבת הל' יג טוש"ע א"ח סי' תכ:

רבינו חננאל

שאין מכל אדם זוכה ללמוד וא"ר יוסי מעשה ביוסף הכהן שהלך אחר רבו לציידן ללמוד תורה וא"ר יוחנן הלכה כר' יוסי למה לי למימר הלכה כר"י והא רבי יהודה פליג עליה ואיתהו הוא דאמר ר' יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי ופרקינן מ) אלא אמר רב משרשיא הכי קאמר הני כללי לאו דברי הכל הן דהא רב לית ליה הני כללי אבל רבי יוחנן אית ליה. ורב הוא דפליג עליה וקי"ל כר' יוחנן: **אמר רב יהודה אמר שמואל חפצי הנכרי אין קונין שביתה.** פ' אם תשאל מן הגוי ביו"ט הרי הוא כרגלי השואל ואין אומרים שקנה שביתה. ואמרינן אי לרבנן פשיטא אלא אפ' לריב"נ ומותבינן עליה ר' שמעון בן אלעזר אמר השואל כלי מן הנכרי וכן נכרי ששאל כלי מישראל בעיו"ט והחזירו ביו"ט וכלים ואוצרות ששבתו בתוך התחום יש להן אלפים אמה לכל רוח וכן הנכרי שהביא פירות מחוץ לתחום הרי זה לא יזיזם ממקומם אי אמרת בשלמא ר' יוחנן בן נורי סבר חפצי הנכרי קונין שביתה היינו דקתני יש להן אלפים אמה לכל רוח אלא אי אמרת אין קונין שביתה אמאי כו'. **ואסיקנא דודאי ריב"נ סבר** חפצי הנכרי קונין שביתה ורשב"א דאמר כריב"נ ושמואל דאמר חפצי הנכרי אין קונין שביתה כרבנן. (ואמרינן האי נמי) [דקאמרת האן] פשיטא. **ופרקינן אצטריך מהו דתימא גזרינן בעלים** הנכרי לקנות להן שביתה אטו בעלים דישראל שאם תאמר חפצי הנכרי דאית להו בעלים לא קנו שביתה אתי למימר אפילו חפצי ישראל דאית להו בעלים לא קנו שביתה קמ"ל דלא גזרינן אלא חפצי הנכרי אין להם שביתה. **רב חייא בר אבין אמר ר"י חפצי הנכרי** קונין שביתה גזירה בעלים דנכרי אטו בעלים של ישראל: **הנהו דכרי דאתו למברכתא.** פ' מברכתא שם הכפר. והביאו שם נכרים אלים בשוק של בחמות למכור ביו"ט שרא להו רבא לבני מחוזא שבאו ע"י עירוב למברכתא למזבן מינייהו ולאיתיתנהו למחוזא כשמואל דאמר חפצי הנכרי אין קונין שביתה אלא הרי הן כרגלי כל אדם א"ל רבינא והאמר ר' יוחנן חפצי הנכרי קונין שביתה ושמואל ור"י הלכה כר' יוחנן. **והדר רבא ואסר להן לבני מחוזא** דלא הוו אתו למברכתא אלא ע"י עירוב. [כי] בין מברכתא למחוזא יותר מאלפים אמה הוה. ואפילו אם היו בתוך התחום (א') [אחר] כי (אלו) הצאן קנו שביתה בחוץ קודם שיבואו למברכתא **ושרא רבא לבני מברכתא למזבן מינייהו** דאע"ג דאיכא למימר הני דיכרי קנו שביתה במקום רחוק מ"מ יש להן לטלטל אותן בד' אמות ומברכתא כולה כמו ד' אמות היא הלכך שרי להו למשקל מינייהו.